

Барвінок

2 1989

ISSN 0132-5930

23 лютого

Дорогі друзі!

Сто двадцять років тому народилася Надія Костянтинівна Крупська, ім'я якої ви добре знаєте. Вона була не тільки професійним революціонером, а й радянським державним та партійним діячем, дружиною В. І. Леніна, його другом і бойовим соратником по революційній боротьбі.

Надія Костянтинівна Крупська — визначний педагог, один з основоположників радянської педагогіки. Ті, хто особисто знав Н. К. Крупську, розповідали, що вчилися у неї вірності даному слову, високій принциповості. Вона була прикладом надзвичайної чуйності до людей.

Н. К. Крупська радила, як повинні працювати піонерська і комсомольська організації в школі, завжди охоче відповідала юним кореспондентам, які надсилали їй листи з різних куточків країни.

Напишіть нам, друзі, що ви знаєте про Надію Костянтинівну? Як у вашій школі відзначалася річниця з дня народження Крупської?

Хоч кого запитайте: який день у нинішньому місяці найзнаменніший, відповідь буде одна — 23 лютого. Так, День Радянської Армії і Військово-Морського Флоту нашої країни став святом не лише воїнів, а й усіх чоловіків. Відзначаєте його і ви, жовтенята. Як? Порізному. Але обов'язково привітаєте випускників школи, які сьогодні служать в армії. І неодмінно згадаєте ветеранів. Вони солдатами були давно. Але їхній подвиг у Великій Вітчизняній війні люди ніколи не забудуть.

Хочеться, щоб цього дня ви пам'ятали не тільки про всім відомих ветеранів. Потурбуйтеся і про те, щоб не залишився поза увагою жоден з ветеранів, які живуть поруч з вами.

А як ви поздоровлятимете своїх однокласників? Мабуть, не варто купувати подарунки. По-перше, гроші на них треба попросити у батьків. По-друге, хіба принесуть задоволення вашим хлопчикам п'ятнадцять однакових ручок чи книжок? Спробуйте кожному вручити нагороду — виготовлену із кольорового паперу медаль. Одному — за чесність, другому — за повагу до дівчаток, третьому — за вміння захищати слабших. Постарайтеся в характері кожного свого однокласника знайти гарну рису. А ще можна випустити жартівливу стіннівку, проспівати веселі куплети...

За традицією у всіх школах відбувається парад жовтенятських військ. Традиція ця стала улюбленою для більшості жовтенятських груп. Тому що, готуючись до параду, дівчатка й хлопчики вчаться не лише дружно крокувати й співати, а й дружно жити.

ПЕРЕМОЖЦІВ — ДВОЄ

«Ой, хоча б збилися...» — благально повторював подумки Петько з 3 «Б» класу.

Про щось подібне, мабуть, думали і більшість його однокласників.

Тож коли в строю юних танкістів (жовтенятської групи 3 «А» класу) хтось закрокував не в ногу, всі з 3 «Б» полегшено зітхнули. А от дивитися одне одному в очі чомусь уникали. Отож приз буде їхнім. А він і справді був вартий того, щоб так хвилюватися: великий «кількаповерховий» торт. Точнісінько такий, як ото малюють на ілюстраціях до казок. Його спеціально до шкільного параду жовтенятських військ приготували старшокласниці. І головними претендентами на нього були 3 «А» і 3 «Б» класи.

3 «Б» крокував і співав свою пісню, ніде не збившись.

А в 3 «А» найменшенька Валя так хвилювалася, що зробила кілька кроків не в ногу зі строєм. І тепер вона стоїть в оточенні своїх однокласників і витирає сльози. 3 «Б» з цікавістю спостерігав за цією картиною: мабуть, сварять її, аж плаче. Заспішив туди і голова жюрі десятикласник Сергій. Щось запитав у жовтенят і повернувся на місце. Але чомусь усміхався.

— Жюрі вирішило перше місце присудити загону юних моряків 3 «Б» класу... і загону юних танкістів 3 «А» класу,— оголосив Сергій.

3 «Б» здивовано дивився на жюрі, а Петько не втримався і гукнув:

— Це нечесно! Вони збилися!

— Так, вони збилися,— відповів голова жюрі.— І коли я побачив, що дівчинка, котра крокувала не в ногу зі строєм, плаче, то пішов до 3 «А». Щоб присоромити їх — аби не сварили її. А присоромили вони мене. Бо самі заспокоювали однокласницю. Ми також звернули увагу на те, що в загоні юних моряків більше хлопців, а серед юних танкістів їх всього дев'ятеро, а решта — дівчата. От і поміркуйте, кому довелося більше потрудитися, готуючись до параду жовтенятських військ.

Сергій узяв торт і повів жовтенят до шкільної їдальні. А там розсадив «ашників» і «бешників» так, щоб дівчаткам з одного класу чай подавали хлопці з іншого.

Цікаво, а навіщо він так зробив? Як ви гадаєте, друзі?

«Клуб жовтенят» веде
Світлана ПРУДНИК

Малюнок М. ОЛІЙНИКА

Лідія КОМПАНІЄЦЬ

ЛИСТИ СОЛДАТА

(Розповідь хлопчика)

Вже осінь листям шелестить,
І ранки прохолодні...
Відбув до Армії служить
Мій старший брат сьогодні.
Поїхав він аж на Кавказ...
А я ходжу до школи...
Чекати будем повсякчас
Ми звістки від Миколи.
«Чи є до служби в нього
хист?» —
Гадають мама й тато.
...Та ось несе поштарка лист
Від новобранця брата:

«Пишу з казарми в перші дні... Від вас не буду критись: тут непереливки мені, нема чим похвалитись... Сумую дуже за селом, де жив у мами під крилом і вільний був, як пташка: турбот і клопоту не мав, схотів — поспав чи погуляв... а тут, на службі — важко! Про гульки й лінощі забудь: «Підйом!» — о шостій ранку чуть, я ж хочу спать, куняю. Не встиг узути і чобіт, не встиг поснідати як слід,— команда знов лунає: «Стань струнко!», «Кроком руш!», «Бігом!» — і рота вся — на полігон, туди і звідти — пішки. Нас не шкодує командир, не дасть і передишки. Отак би звідси й полетів до вас, матусю й тату...»

Від братових журливих слів
Аж посмутніла хата...

* * *

В засніжений день,
На початку зими,
Знов лист від Миколи
Отримали ми.
Завчив я напам'ять
Рядки в тім листі:

«...До служби я звик у солдатськім гурті... Тепер тут усе до вподоби мені: навчання, походи, і наші пісні, і друзі мої, і армійський статут, і наш коман-

дир, що за батька нам тут. Суворий, він твердить примовку свою: «Хоч важко в навчанні, та легко в бою». Це, правда, Суворов уперше сказав,— про нього я книжку якраз прочитав... А це ось вам шлю фотокартку свою: край річки Арагві я з другом стою».

* * *

Ще деякий час
По зимі перебіг,—
І знову — поштарка
З листом на поріг:

«Родині усій — із Кавказу привіт! Бажаю вам жить при здоров'ї сто літ!.. Про себе скажу: я живу — не тужу, хвалив командир, що сумлінно служу... А ранком учора, в піхоті своїй, навчальний вели ми з «противником» «бій». У розпалі «бою», під гуркіт атак, на мене, дивлюсь, насувається танк — справжнісінький, в грізній сталевій броні. «Ну,— думаю,— діяти треба мені!» Злякався, не криюсь, але не побіг, ховатися нишком в кущі не заліг. Три кроки я танку назустріч ступив, гранату метнув і машину «пробив».

* * *

Аж ось і два роки
Нарешті пройшло...
Микола вертається
В рідне село.
На грудях значки
Так і сяють у ряд,
Що їх за навчання
Одержав мій брат.
Досвідчений воїн
І снайпер меткий,—
Я вірю:
Ніколи не схибить такий,
В воді не потоне,
В огні не згорить,
Вітчизну, як треба,
В бою захистить!

Малюнки В. ХАРЧЕНКА

Анатолій ТАРАН

СОЛДАТ ЮРКО І КІТ МУРКО*

IV. Як ракети вчив Юрко, як поміг усім Мурко

У солдата Юрка служба пішла як по маслу. У кота Мурка хоч і не завжди було з маслом, але йому також жилося добре.

Юрко пройшов курс молодого бійця, ретельно вивчив свою спеціальність, військову справу. Через деякий час він уже ніс службу біля ракет, сумлінно виконуючи свої обов'язки.

Муркові ніяких курсів проходити не треба було, бо він усю необхідну науку опанував з Юрком ще вдома. Спочатку сутужно було з житлом, але врешті-решт Мурко завоював такий авторитет у гарнізоні, що начальник солдатської їдальні прапорщик Бонітуров розіслав котові у кутку свого кабінету синій килимок з ковдри. Всі любили Мурка за вихованість і чемність. Навіть собаки, що, як відомо, є у кожному гарнізоні, не витримували і скавучали, крутили хвостами, випрошуючи біля їдальні щось смачненьке. А кіт Мурко жодного разу не дозволив собі навіть нявкнути, хоч би там які не виникали перед очима ласі для кота наїдки. Мурко був спадкоємний мисливець і їжу міг собі добувати сам. І поважали всі його саме за це. Він швидко навів залізний порядок серед мишачого і пацючого царства на всій території гарнізону. Поступово кіт витіснив гризунів з усіх військових об'єктів. Найтяжче було в битві за їдальню і продовольчий склад. Але і там Мурко здобув перемогу.

Іноді кіт Мурко навідувався і до казарми, здебільшого разом з єфрейтором, а незабаром уже з молодшим сержантом Юрком. То був суто профілактичний, так би мовити, інспекційний візит — котові там робити вже було нічого.

Нарешті підрозділ почав готуватися до від'їзду на полігон, у спекотні піски, на ракетні стрільби.

— Дозвольте взяти Мурка? — звернувся молодший сержант Юрко до капітана Проскури.

— А чого б і ні? — усміхнувся той. — Буде Мурко — відчуватимуть себе солдати на полігоні, як удома. Не нервуватимуть, діятимуть на навчаннях упевнено, зіб'ють крилату мішень першою ж ракетою, і всі ми матимемо відмінну оцінку. Отже, кота Мурка беремо з собою!

На полігоні Муркові походжати по ракетній позиції було непросто — розпалений пісок пік йому лапи; а, маймо ж на увазі, їх у кота аж чотири, то й пекло вдвічі сильніше, ніж будь-кому. Тим паче, що всі ходили в чоботях, а він — босий.

І от одного разу сталося неймовірне.

— Товаришу молодший сержант, — доповіли Юркові, — там, поблизу третьої машини, Мурко нявкає!

— Як?! — вражено вигукнув Юрко.

— По-котячому, — пояснив йому солдат і додав: — Він же ніколи раніше без наказу не робив цього.

І справді, Мурко ходив навколо ящика з різним необхідним на полігоні начинням і голосно нявкав. Юрко зрозумів, що туди, всередину, пробрався Мурків ворог, а дістати його кіт не може. Миша? Пацюк? Так звідки вони тут, на цім розпеченім черені?

Сходилися ракетники. Підійшов капітан Проскура.

— Треба бути обережним, — сказав він, вислухавши, — тут усяке є: фаланги, скорпіони...

Обережно зсунули з ящика верх, і раптом на дні зашипіло. Зміюка! Від отруйної гості солдати швидко позбавилися. Але якби хтось поліз туди руками?!

* Закінчення. Початок у № 1, 1989 р.

— Вам, молодший сержант Теслярук, оголошую подяку за виховання кота,— напівжартома сказав капітан Проскура,— і за збиту крилату ціль!

— Муркові не подяку, а молока дати!— додав сержант Тюкович.

Хіба ж Тюкович суворий? Просто він любить порядок. Щоправда, до котів взагалі є в нього упередженість, бо до армії він дома тримав канарок і папуг, а деякі з котячого роду до птаства ставляться з особливою увагою. Тільки до чого тут вихований кіт Мурко?!

Микола ЯНЕНКО

НА КРАЮ ЗЕМЛІ

Чукотка — край радянської землі. Взимку вона стає сніговою пустелею, де господарюють сильні заметілі, буранні вітри. Влітку тут буяє зелень і порушує тишу звільнений від крижаного панцира Тихий океан.

Іноді зима навідується сюди і влітку. Так було й того дня. Ми мали зайти в одну із чукотських бухт по пальне. Нас чекав там танкер — велике судно, на якому перевозять наливні вантажі. Лишилося пройти ще трохи, але шлях заступила біла пелена снігу. За метр нічого не видно. Спочатку перейшли на повільний хід, перед вузьким входом в бухту зупинилися. За такої негоди треба бути особливо обережним.

Невдовзі стало випогоджуватися. Пружний південний вітер розігнав сніговицю, сонце вибилося крізь хмари. Сніг одразу почав мокрішати. Пройдеш по ньому, а бризки так і пирскають з-під ніг.

Поки наше судно заправлялося пальним, вільні від вахти моряки разом з боцманом Бородаєм дісталися до берега. Може, вдасться тут нагледіти морошку чи брусницю?.. У Заполяр'ї ці рослини добре прижилися. Правда, місце собі обирають в ущелинах.

Раптом звіддаля долинув крик. На пагорбі біля оленячої запряжки стояв низенький чоловік у хутряному одязі. Він махав рукою: мовляв, зачекайте!.. Потім сів на нарти — і гайда до нас. Великий волохатий собака кинувся слідом.

І ось уже перед нами постав старий чукча. Його темне, ніби засмагле, обличчя змережили зморшки.

Чукча кудись показував рукою і стривоженим аж до тремтіння голосом промовляв:

— Там... Там...

Рибалки навперебій допитувалися:

— Що?.. Що?..

Та пояснити чукча не міг. Він казав по-своєму, і ніхто нічого не второпав. Бородай підійшов до нього ближче і рукою запросив у човен, щоб добратися до траулера. Чукча погодився. На ходу оглянувся на собаку й окриком послав його доглядати стадо. Собака стрімголов подався виконувати вказівку господаря.

Ми повернулися на судно, а я ніяк не міг збагнути, що затіяв боцман. Він повів чукчу до штурманської рубки:

— Там десь щось сталося, а пояснити старий не може. Давайте покажемо йому карту узбережжя, може, він хоч приблизно вкаже місце.

Штурман подав карту, чукча глянув, заплющив очі, а потім ще й затулив їх долонями: мовляв, цей папір для мене — темна ніч.

Тоді боцман узяв великий аркуш білого паперу і, дивлячись в ілюмінатор, заходився малювати бухту, де вони були, зеленаві пагорби, що обіймали голубе плесо бухти. Обличчя старого поволі ясніло, він пізнавав знайому місцину. Коли боцман намалював за пагорбом голову оленя, чукча усміхнувся. А як тільки з-під олівця з'явилися контури траулера, чукча, показуючи пальцем на нього, вигукнув:

— Я тут... Я тут...

— Отепер ми знаходимо спільну мову,— сказав Бородай і став малювати узбережжя за бухтою. Старий скрушно похитав головою: мовляв, не тут.

— Там... там...— і показав рукою в долину.

Бородай спробував намалювати контури маяка і спитав:

— Тут чи там?

Чукча показав де.

— Значить, щось сталося на підході до маяка? З ким же? — допитувався боцман і намалював людину.

Старий захитав головою і замахав руками, ніби плаває.

Боцман намалював морського лева.

Знов старий замахав руками, мовляв, треба ще більших розмірів.

І тільки коли Бородай намалював кита, чукча закивав головою.

Боцман — за карту і відразу до капітана:

— Ось у цьому районі кит потрапив на мілину. Певно, в сніговицю. Без допомоги загине.

— Пальне ми вже отримали, висаджуйте старого на берег і готуйте канати, щоб стягнути кита,— розпорядився капітан...

Кит скидався на чорну, вигладжену штормами незрушну скелю. Зачувши стукіт двигуна, заворушив хвостом, плавниками, та й усім тілом.

Бородай сильно розкрутив прив'язане до тонкої мотузки грузило і пустив.

Воно плюхнулось аж за китом. Боцман спустився на шлюпці в море і потягнув за мотузку, яка вже лежала на спині кита. Далі стало важче. Бо до мотузки був прив'язаний товстий канат. Скоро і він опинився на спині кита. З кінцем каната боцман об'їхав тулуб — і хвіст володаря морів опинився в петлі.

Бородай, не гаючи ні хвилини, повернувся на траулер. Кит на суші довго не проживе.

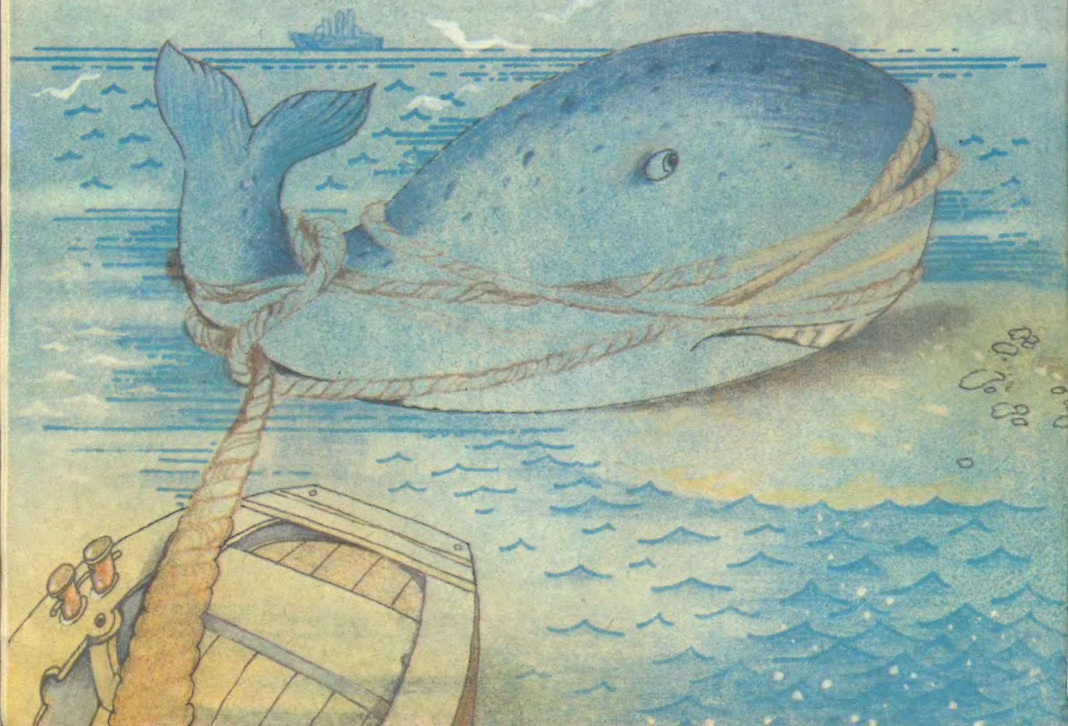
Натужно заревів двигун. Канат натягнувся, але кит лежав незрушно. Траулер дав задній хід, тоді зробив ривок. Один... Другий... І кит опинився на плаву. За третім ривком він відчув волю і подався вбік, аж траулер захитався.

— Рубай кінець! — долинув голос капітана.

Бородай — сокирою по канату. Замахнувся для другого удару, але кит пішов на глибину і сам дорвав канат.

Ми подалися шукати нові косяки риби і вже здалеку запримітили на березі оленячу запряжку, чоловічу постать і собаку. Сумніву не було — це наш чукча. Траулер ішов далі, а він все стояв і стояв, дивлячись нам услід...

Малюнки Т. ЮРЧЕНКО

Тетяна ЛИТВИНОВА

ЗМАГАННЯ

Увага! В нас ізрання
Спортивні йдуть змагання.
Весь — за списком — перший клас
В довжину стриба в цей час.

Вболіва за мене Лідка —
Хочу я рекорд побить.
Добігаю до відмітки
І... лечу, лечу в блакить.

Як мені не усміхаться,
Як стрибок не пригадать? —
У Антона — сто п'ятнадцять,
В мене — всі сто двадцять п'ять!

Хай рекорд не олімпійський,
Та шанує у цей час
Мене чисто весь — за списком —
Наш найкращий перший клас!

Любі друзі, ну й діла —
Я рекорд побить змогла.
...Подає цукерку Лідка —
Я її не підвела.

ПОВІТРЯНИЙ ЗМІЙ

Вчора я ні з ким не бився,
І не шкодив, не барився,
Не кривлявсь, не пустував —
Змія довго майстрував.

Щоб не каркали од страху
Зграї галок-вередух,
Я кумач увесь розтратив
На усмішку — аж до вух.

А іще наклеїв марку,
Так, неначе до листа.
Змій злетів за білу хмарку —
Заздрю я йому. Літа!

Вище хорів ластів'ячих,
Вище сосен вдалині
Змій літає — все побачить
І розкаже все мені.

З російської переклав П. ЗАСЕНКО

Первоцвіт Первоцвіт

Дорога редакціє журналу «Барвінок»! Я прочитала в газеті про те, що поет Борис Олійник, народна артистка УРСР Ніна Матвієнко та інші митці взяли участь у добродійному концерті, кошти від якого були перераховані на спорудження пам'ятника Тарасові Шевченку у Львові. Хотілося б і мені зробити свій маленький внесок у цю добру справу...

З повагою до вас учениця Тернопільської середньої школи № 8 Зеновія Клим

Зеновія КЛИМ

ПРЕКРАСНИЙ СВІТ БЕЗ ВОЄН

Розповіда нам вчителька
про гори,
Бурхливі ріки, неприступні
скелі,
Розповіда нам вчителька про море,
Тайгу сибірську, про степи,
пустелі...
Розповіда вона нам
про заводи,
Де люди творять трактори
й комбайни,
Розповідає про важкі походи,
Стежки туристські у лісах
безкрайніх.
І хочу я в краях тих побувати,
Побачити тайгу, моря,
пустелі,
І трактором я хочу керувати,
І в неба синь піднятися
по скелі...
Розповідають про страхіття
воєн,
Тих, що були вже, тих, що можуть
бути,
А я не хочу бачити тих боєнь,
А я не хочу про ті війни чути.

ДЛЯ МАМИ

Гвоздики, нарциси, тюльпани
Дарують жінкам навесні...
А я засіваю для мами
Усе чорнобривці рясні.
І вже коли осінь настане,
Пожовкнуть сади та гаї,
Ще втіхою будуть для мами
Рясні чорнобривці мої.

Дорогі друзі!

Я був щиро зворушений листом Зеновії Клим. Хочу додати, що не тільки письменники чи художники перераховують свій гонорар на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Львові. На рахунок № 70043 Львівського житлосоцбанку перерахували кошти багато громадян нашої країни.

Ми вдячні всім, хто взяв участь у благородній справі увічнення пам'яті великого Кобзаря у Львові.

Можете долучитися до цього і ви, друзі. А як саме — порадьтеся зі своїми старшими товаришами і напишіть мені.

БАРВІНОК

Микола ПЕТРУШЕНКО

ПОДОРОЖ КАКТУСА ЇЖАЧКА

Казка

У Лариси був кактус. Маленький, колючий. Недарма вона його називала Їжачком.

Якось, коли дома нікого не було, Їжачок тихо сказав:

— Будь ласка, не поливай мене часто, я не люблю багато води.

— Ти вмієш розмовляти?— здивувалась дівчинка.

Не встигла Лариса спитати ще щось, як кактус вискочив з жовтої коробочки, в якій жив.

— Прочини, будь ласка, двері на балкон,— попросив.

Легенький вітерець пустотливо побіг підлогою. І диво — Їжачок прокотився за ним кілька метрів.

— Ох, стомився,— зупинився нарешті.— Давно я не подорожував.

Лариса нічого не розуміла. Виходить, раніше кактус подорожував? Але ж так не буває! Ходять люди, звірі. Рослини ж ростуть на одному місці...

— Не поспішай, дівчинко,— сказав Їжачок.— Я знаю, що ти думаєш. Але ти бачила лише кактуси, які ростуть на підвіконні. Тут ми маленькі. А буваємо як дерева.

— Хвалько,— не повірила дівчинка.

— Ніякий я не хвалько,— тихо, навіть жалібно зітхнув кактус.— І вже стомився від розмов. Посади мене, будь ласка, назад у коробочку. А коли я спатиму, прочитай про кактуси в книжці...

Лариса вже дещо знала про кактуси. Вона прочитала про далеку країну Мексіку, де вони, справді, досягають велетенських розмірів.

Їжачок знову вискочив з коробочки. Ходив по кімнаті і розповідав дівчинці про себе.

Народився він у Мексіці. Всі його родичі були Ходячими Кактусами. Цим особливо пишалися. Адже щодня подорожували, багато бачили. Ходити їм допомагав вітерець, а їжу й воду діставали з повітря... Так, так, не з грунту, а з повітря. Бо замість коріння у Ходячих Кактусів — паростки, вкриті гострими шипами.

Родичів у нашого Їжачка було безліч. Особливо він любив навідуватись до кактусів-свічад, які жили в пустелі і були заввишки аж двадцять метрів. А плоди їхні за смаком нагадували суниці.

Так от, зібрався якось Їжачок провідати своїх родичів, які жили посеред пустелі.

— Не ходи,— радили йому старші.— Ти ще мало знаєш і вмієш.

Та куди там! Їжачок гадав, що давно все знає. Тож і наважився подорожувати сам.

Попутний вітерець-пустунець підхопив його, поніс. Весело Їжачку. Мчить, пісеньку співає. Згодом вітер стомився і сів відпочити на дереві. І кактус зупинився. Коли це чує чийсь голос:

— Не сиди під динамітним деревом!

Здивувався кактус: дерево як дерево. Висять на ньому схожі на гарбузи плоди. Коли щось як трісне! То почали вибухати плоди. Розриваючись, розкидали своє насіння. Мов град посипав. А потім налетіло щось велике і зовсім накрило нашого мандрівника. Стало темно і страшно. Він опинився під шкаралупою плоду! Сидів і думав: як вибратися звідси?

Хтозна, скільки б так сидів кактус, якби не трапились на дорозі люди. То були туристи. Один з них підняв велику шкаралупу. І як же він зрадів, коли побачив під нею Їжачка!

Далі кактус мандрував у сумці туриста. Надивився на всякі дивовижі. Запам'яталися йому хлібні дерева. Він, було, подумав, що турист далі й не піде. Бо як то прекрасно: не треба ні орати, ні сіяти. Хліб сам росте на деревах.

Але турист пішов далі. Тоді ще далі, ще. А потім їхав, летів літаком. Знову подорожував пішки.

І був наш Їжачок уже в Південній Америці. Там туриста пригостили дивним молоком із дерева.

— Та це ж справжнісінькі вершки з цукром!— захоплювався він.

Раптом турист зайшовся сміхом. Ніхто не міг його зупинити. Чому він сміявся? А тому, що понюхав квітку сміху...

Цікаво, ой як цікаво подорожувалося Їжачкові. Але всяким мандрам надходить край. Турист повернувся додому, посадив кактус у жовту коробочку. Залишилося кактусові тільки дивитися у вікно, пригадувати мандрівку і мріяти...

А ще кактус шкодує, що не послухався старших. Що поквапився у дорогу. Що зупинився під тим динамітним деревом. Що...

«Ні, що не кажіть,— міркував Їжачок,— а перш ніж збиратися в дорогу, треба вчитися! Отоді я мандруватиму впевнено! А може, і Лариса подорожуватиме зі мною?»

Малюнок О. ДЯЧЕНКО

Тамара ЖУРБА

ТЕЛЕФОНИ

Дзінь-дзелень!..
І хто це дзвонить
Цілу ніч і цілий день?..
Кріт-зв'язківець телефони
В ліс проводить.
Дзінь-дзелень!

Дзінь-дзелень!
«Алло! Добридень! —
Лось гука до борсука.—
Там, на озері, не видно
Лося меншого, синка?»

А лисиця щохвилини
Зайцю: «Нумо без образ.
Завітай в мою хатину
На гостину хоч би раз.

Я чекаю, Довговухий!
А як ні — прийду сама».
Заєць слухавку продмухав
І сказав: «Мене нема...»

БЕЗКОЗИРКА

Я змайструю корабель,
Що ніколи не потоне.
Відшукаю акварель,
Зафарбую у червоне.

Попливу у казку-світ
Широченним океаном
І гукатиму: — Привіт
Морякам і капітанам!

Бурі, шторми всі підряд
Я зумію підкорити!
...Якщо дасть мій старший брат
Безкозирку поносити.

ПАВУТИНКА-НЕВИДИМКА

Мовить татко до Галинки:
— То все сонечко снує
З павутинки-невидимки
Дивне плетиво своє:
Для ялин плащі зелені,
Жовтий бриль старому клену...
А для тітоньки зими
Будуть теплі килими!
— От знайти б ту павутинку,—
Озивається Галинка,—
Я б зв'язала рукавички
І для себе, й для сестрички...

Анатолій КАМІНЧУК

БДЖІЛКИ ЛЕТЯТЬ

Бджілки летять,
Золоті відеречка
У поле несуть.
А з поля летять,
У золотих відеречках
Медок несуть.

БІЛИЙ СЛОН

Мені приснився дивний сон:
Ішов по стежці білий слон.
Біліла стежка і трава,
В слона біліла голова.
І на усенький білий світ
Біліла спина і живіт.
Біліло все, від вух до ніг.
То слон, чи сон, чи білий сніг?

ВЕРБОВА РОЗМОВА

Каже верба вербі:
— Чом ти, вербо, в журбі?—
Каже вербі верба:
— Хіба це, вербо, журба?
Просто листочків нема,
Не за горами зима!

Малюнок Л. ГУЛІВАТОЇ

Добридень, Барвінку! Нам дуже хочеться більше знати про художників України.

Юля і Наталя КОЦИБИНСЬКІ, м. Львів

Таких листів редакція одержує багато. На прохання юних читачів знайомимо вас, друзі, з двома роботами українського художника Феодосія Гуменюка. Розповідь про нього ви прочитаєте в найближчих номерах журналу.

«МАРУСЯ ЧУРАЙ»

Фото Д. ЧЕРЕДНИЧЕНКА

«СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК»

НАПРОВЕСНІ

Не дивуйте, що квітом прекрасним
Розцвілася дівчина несміла,—
Так під промінням сонечка ясним
Розцвітає первісточка біла.

Не дивуйте, що думи глибокі
Будять речі та сльози пекучі,—
Так напровесні дзвінкі потоки
Прудко, гучно збігають із кручі.

Не дивуйте, що серце так рв'яно,
Щиро прагне і волі, і діла,—
Чули ви, як напровесні рано
Жайворонкова пісня бриніла?..

1889

...Мені б хотілося прочитати вірші Лесі Українки українською мовою.

Юрко СИВКО,
с. Покровське Ростовської області

На твоє прохання, Юрку, вірші Лесі Українки друкуємо і в російському номері українською мовою.

* * *

Ви щасливі, пречистії зорі,
ваші промені — ваша розмова;
якби я ваші промені мала,
я б ніколи не мовила слова.

Ви щасливі, високії зорі,
все на світі вам видно звисока;
якби я так високо стояла,
хай була б я весь вік одинока.

Ви щасливі, холодні зорі,
ясні, тверді, неначе з кришталю;
якби я була зіркою в небі,
я б не знала ні туги, ні жалю.

1900

Віталій БІАНКІ

МУЗИКАНТ

Старий ведмежатник сидів на призьбі і цигикав на скрипці. Він дуже любив музику і намагався сам навчитися грати. Погано у нього виходило, та старий і з того був радий, що має свою музику. Проходив повз старого знайомий колгоспник та й каже:

— Кидай-но ти свою скрипку та берись за рушницю! З рушниці в тебе краще виходить. Я щойно ведмедя бачив у лісі.

Старий відклав скрипку, розпитав у колгоспника, де він бачив ведмедя. Взяв рушницю і пішов до лісу. У лісі старий довго шукав ведмедя, та навіть сліду його не знайшов.

Стомився старий і примостився на пеньку відпочити.

Тихо-тихо було в лісі. Ні сучок не трісне, ні пташка голосу не подасть. Раптом старий почув: дзенн!.. Гарний такий звук, немов струна забриніла.

Трохи згодом знову: дзенн!..

Старий здивувався: «Хто ж у цьому лісі на струні грає?»

А з лісу знову: дзенн!.. Та так дзвінко, лагідно.

Старий підвівся з пенька й обережно пішов туди, звідки долинав звук. Звук чувся з узлісся.

Старий підкрався з-за ялини і бачить: на узліссі розбите грозою дерево, з нього стирчать довгі тріски. А під деревом сидить ведмідь. Схопив одну тріску лапою, потяг до себе і відпустив її. Тріска випросталася, затремтіла, і в повітрі почулося: дзенн!..— ніби струна проспівала.

Ведмідь нахилив голову і слухає.

Старий теж слухає: добре співає тріска!

Замовк звук,— ведмідь знову за своє: відтягнув тріску і пустив.

Увечері знайомий колгоспник ще раз проходив повз хату ведмежатника. Старий знову сидів на призьбі зі скрипкою. Він пальцем тримав одну струну, і струна тихенько співала: дзинн!..

Колгоспник спитав старого:

— Ну що, убив ведмедя?

— Ні,— відповів старий.

— А чого ж?

— Та як же в нього стріляти, коли він такий же музикант, як і я?

І старий розповів колгоспнику, як ведмідь грав на розламаному грозою дереві.

Переклала з російської
Л. ВОРОНІНА

НЕ ЗУПИНЯЄТЬСЯ «СОНЯЧНИЙ КРУГ»

Того дня в Полтаві йшов теплий весняний дощ. Та це не стало на заваді юним народним умільцям, що приїхали з Опішні демонструвати своє мистецтво учасникам Другого республіканського дитячого фольклорного свята. Опішнянські гончарі і їхня кераміка — глечики, розписані барвисті тарелі, макітри, коники, баранці, що витьохкують, немов справжні соловейки,— добре відомі не лише у нас на Україні.

За гончарським кругом — старий гончар, відомий майстер Гаврило Никифорович Пошивайло з онуком Сергійком. Вправно працюють натруджені руки майстра, швидко обертається гончарський круг, і рідка глина набирає форму глечика. Натхненно працюють дід і онук.

А поруч на столі коники, чашечки, миски, горнятка, виготовлені школярами середньої школи № 2 міста Опішні. Гурток гончарів «Сонячний круг» існує тут з 1980 року. Керує ним учителька Галина Василівна Грицюк.

— Ми не просто ліпимо, ми вивчаємо народне мистецтво,— розповідає вона.— У нашому шкільному музеї — понад тисячу слайдів про народних майстрів і про народне мистецтво.

Цікавлюся, що діти вміють виготовляти самі.

— А майже все те, що робиться на заводі. Наші діти — учасники багатьох республіканських виставок. І на ВДНГ України, і в музеї архітектури та побуту УРСР, і на п'ятому з'їзді вчителів України наша студія демонструвала свої роботи. Залюбки їздить з дітьми Гаврило Никифорович Пошивайло. Він каже: «Я звик бути між молодими, їздити по ярмарках. Закортіло побувати й на фестивалі, подивитися, як молодь поводиться, яка зараз культура».

— Родина Пошивайлів взагалі у нас відома. Там з діда-прадіда — всі гончарі,— розповідає далі Галина Василівна.— У них є свій домашній музей — родини Пошивайлів. І зараз Гаврило Никифорович гончарює, хоч йому вже вісімдесят років. І син його Микола Гаврилович — гончар, член Спілки художників СРСР, майстер заводу художньої кераміки. Онук Гаврила Никифоровича Олександр також гончар. Він зараз у нас в Опішні — директор музею гончарства. Гаврило Никифорович — учасник багатьох республіканських і навіть всесоюзних виставок. Справжня династія гончарів.

Тягнуться опішнянські діти до гуртка юних гончарів. Відвідують його всі, хто хоче, старші навчають молодших.

— У вас зі школи багато учнів іде в гончарську справу?— питаю.

— Так. Чимало випускників школи уже закінчили Решетилівське чи Косівське училище, Миргородський керамічний технікум. Та, мабуть, не це важливо. А те, що діти полюбили навколишній світ, творчість, красу. І все в житті робитимуть красиво. Правда ж?

— Правда,— згоджуюсь я.— Уроки народного мистецтва залишаться з ними назавжди.

— Так, назавжди. Бо народне мистецтво від душі йде, від землі. Не можна не бачити краси цієї, не цінувати, не нести людям...

Невичерпні народні джерела. Невичерпний народний талант. Невмирущі традиції, які передаються з покоління в покоління, невичерпні й вічні, як народна пісня. Мов гончарський круг, що не зупиняється й кличе, вабить до себе.

На виставці робіт юних гончарів з Опішні під час роботи Другого республіканського фольклорного свята в Полтаві побувала разом з Барвінком Світлана ЧУТОВА

Фото С. МАРЧЕНКА

Фото П. ЛЕЙКА

ДЕНЬ ДРОЗДІВ

Інна взяла санчата, пішла на вулицю. Та одразу ж повернулася, гукає ще з дверей:

— Ви тут сидите й нічого не бачите. А там таке!..

Ми зирк у вікно — на нашій горобині стільки пташок, що гілля не видно. Дрозди-горобинники завітали в гості.

Вони щозими так. З'являються у найтріскучіший мороз, дружно обліплять горобину, за якихось півгодини обклюють ягоди і зникнуть. А ми потім довго згадуємо ці відвідини.

Нині веселих гостей чогось усе не було й не було. Ми вже гадали, що наша горобина так і прогойдає свої ягоди без ніякої користі через усеньку зиму. Аж ти бач, завітали-таки!

ПИТАЄ ЛЮТИЙ, ЧИ ДОБРЕ ВЗУТИЙ

У небі воронячий «хоровод» — чекай снігопаду.

Вікна «сльозяться» — на відлигу.

Сорока вертиться біля хати, норовить залізти під дах — бути хурделиці.

Кіт згорнувся клубочком і тичеться мордочкою в лапки — чекай холоду.

Голосно пищать синиці — вночі буде мороз.

Які з відомих тобі народних прикмет віщують зміну погоди?

ЗАПОВІДНІ КУТОЧКИ УКРАЇНИ

ЯКБИ НЕ БУЛИ ЗНИЩЕНІ ТАРПАНИ

Пішли в небуття часи, коли в українських ковилових степах гасали численні табуни диких коней — тарпанів. Бездумна діяльність людини призвела до повного зникнення невпокорених гриванів. Навіть звичайну ковилу більшість жителів нашої республіки бачать лише на малюнках.

Острівцями серед господарських масивів залишилися куточки незайманої природи. Це заповідний фонд України, який перебуває під охороною держави. Саме про нього й розповідатиме «Барвінок» у цьому році.

Якби дикі коні — тарпани не були так необачно знищені нашими предками, то нині вони знайшли б собі притулок у заповіднику «Асканія-Нова», що на Херсонщині. Адже тут привільно живуть і розмножуються такі рідкісні тварини, як кінь Пржевальського, кулан, зебра, баран гривастий та інші.

«Асканія-Нова» — найстаріший із двадцяти заповідників України. Він почав створюватися ще в кінці минулого століття. На 11 тисяч гектарів цілинного степу шумлять ковила і типчак, осока, полин та інше зело — всього понад 450 видів рослин. Вчені також нарахували у заповіднику близько 850 видів тварин, окремі з яких саме звідси розселяються по всіх усюдах.

Заповідник «Асканія-Нова», як і інші заповідники,— це живий лист у майбутні літа. Він розкаже прийдешнім поколінням не тільки про минуле українських степів, а й про діяльність сьогоднішніх природоохоронців, у тому числі і нас з вами.

Юний друже! Напиши, які ти ще знаєш державні заповідники на території нашої республіки. Чи випадало тобі в якомусь із них побувати?

Сторінку веде письменник
Євген ШМОРГУН

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Головний редактор **В. В. Моруга**

Редколегія:

В. М. Гончаров, А. І. Давидов, В. М. Довжик, О. Д. Іваненко, В. І. Кава, А. Л. Качан, Г. М. Кирпа, Л. І. Козій (відповідальний секретар), **В. Я. Неділько, Д. В. Павличко, О. І. Пархоменко, Т. В. Полякова, Б. Й. Чалий**

Художній редактор **К. Т. Лавро**
Технічний редактор **М. К. Акопова**
Коректор **С. І. Гайдук**

Макет В. Литвиненка

На обкладинці малюнок Е. Ткаленко

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць.

Здано до набору 21.11.88. Підписано до друку 28.12.88. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12,0. Формат видання 60×90 1/8. Обліково-видавн. арк. 3,02. Тираж 341600. Зам. 8-474.

Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-02-43, 211-06-80.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44.

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно. Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 211-02-43, 211-06-80.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь», ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

20 к. Індекс 74022

Малюнок К. ЛАВРА